

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาถึงขอบเขตของความร่วมมือระหว่างครูและครูบรรณาธิการในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตการศึกษา 12 ตลอดจนความพึงพอใจของครูและครูบรรณาธิการในความร่วมมือ ปัญหาในการร่วมมือ และความต้องการความร่วมมือด้านอื่น ๆ นอกเหนือจากที่ปรากฏในปัจจุบัน เพื่อเป็นแนวทางแก่ครูและครูบรรณาธิการในการแก้ไขปรับปรุงการร่วมมือระหว่างกัน รวมทั้ง เป็นข้อเสนอแนะแก่ผู้บริหารโรงเรียน เพื่อให้การร่วมมือดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยมีแนวเหตุผลว่า ห้องสมุดโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นแหล่งส่งเสริมการเรียนการสอนที่สำคัญ เพราะเป็นศูนย์กลางจัดเตรียมและรวบรวมวัสดุอุปกรณ์การศึกษาทุกประเภท ทุกสาขาวิชา ตามหลักสูตรของโรงเรียน ครูและครูบรรณาธิการจึงควรร่วมมือกันทั้งในด้านการจัดหาทรัพยากร เข้าห้องสมุด การจัดการบริการและกิจกรรมที่จะสนับสนุนการเรียนการสอน และการจัดเตรียมวัสดุการเรียนการสอนเพื่อประโยชน์แก่ครูและนักเรียน แต่โดยทั่วไปครูและครูบรรณาธิการยังมีความร่วมมือกันค่อนข้างน้อย จึงไม่ได้นำทรัพยากรและบริการของห้องสมุดไปใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมทักษะของนักเรียนเท่าที่ควร

ขอบเขตของการวิจัย ศึกษาถึงความร่วมมือระหว่างครูและครูบรรณาธิการในเขตการศึกษา 12 ซึ่งมีทั้งหมด 7 จังหวัด คือ จันทบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ตราด นครนายก ปราจีนบุรี และระยอง โดยใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ ครู 153 คน และครูบรรณาธิการ 39 คน รวม 192 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์ โดยคำนวณหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

สถานการณ์ส่วนตัว ผู้ตอบแบบสอบถามมีทั้งสิ้น 192 คน เป็นครู 153 คน ครูบรรณาธิการ

39 คน ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นหญิงมากกว่าชาย โดยครูหญิงมีจำนวนมากกว่าครูชาย แต่ครูบรรณาธิการส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง

ผู้ตอบแบบสอบถามมากกว่าครึ่งหนึ่งมีอายุระหว่าง 30-39 ปี รองลงมาคืออายุระหว่าง 40-49 ปี ผู้มีอายุระหว่าง 20-29 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด ครูและครูบรรณาธิการมีลักษณะทั่วไปด้านอายุคล้ายคลึงกันคือ จำนวนสูงสุดของทั้ง 2 กลุ่ม มีอายุระหว่าง 30-39 ปี (ร้อยละ 58.17 และ 53.85 ตามลำดับ)

วุฒิทางการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ คือ ปริญญาตรี (ร้อยละ 88.54) ทั้งครูและครูบรรณาธิการมีวุฒิปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 88.89 และ 87.18 ตามลำดับ) ส่วนวุฒิทางบรรณาธิการศาสตร์ของครูบรรณาธิการที่มีผู้ตอบจำนวนสูงสุด คือ ปริญญาตรีบรรณาธิการศาสตร์ (ร้อยละ 28.21)

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานนาน 10 ปีขึ้นไป ครูบรรณาธิการส่วนใหญ่ต้องทำการสอน (ร้อยละ 71.79) โดยครูบรรณาธิการจำนวนสูงสุด (ร้อยละ 61.11) สอนวิชาภาษาไทย ครูบรรณาธิการจำนวนรองลงมาสอนวิชาการใช้ห้องสมุด (ร้อยละ 35.71) วิชาอื่น ๆ ซึ่งครูบรรณาธิการจำนวนน้อยสอน ได้แก่ สังคมศึกษา แนวแนว ภาษาอังกฤษ (วิชาละ 2 คนเท่ากัน) และพิมพ์ดีด (1 คน)

การใช้ห้องสมุดของครู

ครูส่วนใหญ่ (ร้อยละ 75.16) เห็นว่าห้องสมุดมีความสำคัญมากต่อการสอน แต่แหล่งทรัพยากรที่ครูใช้ในการสอนของครู จำนวนสูงสุดคือ ห้องหมวดวิชา (ร้อยละ 45.10) รองลงมาคือ ห้องสมุดของโรงเรียน (ร้อยละ 28.10) และแหล่งส่วนตัว (ร้อยละ 26.80) ตามลำดับ

เหตุผลที่ทำให้ครูมาใช้ห้องสมุดมีหลายประการ เรียงลำดับจาก เหตุผลที่มีผู้ตอบมากที่สุดไปหาน้อยดังนี้ ครูบรรณาธิการมีความพร้อมที่จะให้บริการ (ร้อยละ 53.59) ห้องสมุดจัดซื้อหนังสือใหม่มาเพิ่มเติมเสมอ (ร้อยละ 51.63) ห้องสมุดมีระบบการจัดเก็บหนังสือที่สะดวกต่อการค้น

(ร้อยละ 37.25) ครูได้รับทราบข่าวสารของห้องสมุดเสมอ (ร้อยละ 35.95) ความคุ้นเคยระหว่างครูและครูบรรณารักษ์ (ร้อยละ 34.64) และครูมีส่วนร่วมในการเลือกทรัพยากรห้องสมุด (ร้อยละ 31.37) (ตารางที่ 10)

ครูใช้ห้องสมุดโรงเรียนเพื่อการสอนในอัตราส่วนแตกต่างกัน คือ ครูจำนวนสูงสุดใช้ภาคการศึกษาละ 1-3 ครั้ง (ร้อยละ 37.24) ครูจำนวนรองลงมา (ร้อยละ 24.90) ใช้มากกว่า 1 ครั้งต่อสัปดาห์ และครู ร้อยละ 22.85 ใช้เดือนละ 1-3 ครั้ง (ตารางที่ 11)

ครูส่วนใหญ่ (ร้อยละ 76.47) มีความรู้เรื่องการใช้ห้องสมุดของโรงเรียนจากการเรียนวิธีการใช้ห้องสมุด (ตารางที่ 12)

วัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดของครูเรียงลำดับตามวัตถุประสงค์ที่มีผู้ตอบมากไปหาน้อยดังนี้ เพื่ออ่านหนังสือและสิ่งพิมพ์ (ร้อยละ 63.40) เพื่อค้นคว้าจากหนังสือและสิ่งพิมพ์ (ร้อยละ 59.48) และใช้บริการยืมหนังสือ (ร้อยละ 50.98) วัตถุประสงค์อื่นที่ครูตอบน้อยคือ ขมนิทรรศการเพียงร้อยละ 15.69 เท่านั้น

บริการของห้องสมุดที่ครูส่วนใหญ่เคยใช้ (ร้อยละ 75.82) คือ บริการยืมหนังสือ บริการที่ครูใช้รองลงมาคือ บริการหนังสือและที่อ่านในห้องสมุด (ร้อยละ 66.01) และการจัดซื้อหนังสือตามคำแนะนำของครู (ร้อยละ 45.10) ส่วนบริการที่ครูใช้น้อยที่สุดคือ การปฐมนิเทศการใช้ห้องสมุดและการจัดทำบรรณานุกรมหนังสือประกอบการสอน (ร้อยละ 4.58 เท่ากัน)

ครูได้หนังสือของห้องสมุดโรงเรียนมาใช้ประกอบการสอนหลายวิธีคือ ครูประมาณครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 49.02) สืบมาจากชั้นหนังสือ วิธีอื่น ๆ ซึ่งครูใช้น้อยเรียงลำดับตามอัตราค่าตอบจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ดูจากรายชื่อหนังสือประกอบการค้นคว้าวิชาต่าง ๆ ที่ครูบรรณารักษ์จัดทำขึ้น (ร้อยละ 28.76) ครูบรรณารักษ์ช่วยค้นหา (ร้อยละ 28.10) ค้นจากบัตรรายการ (ร้อยละ 17.65) ขอให้ครูบรรณารักษ์แนะนำวิธีค้นหา (ร้อยละ 16.34) และดูจากรายชื่อหนังสือใหม่ของห้องสมุด (ร้อยละ 11.76)

ครูเห็นว่าแหล่งข่าวสารเกี่ยวกับหนังสือใหม่ที่ไ้มากที่สุดคือ มุมหนังสือใหม่ (ร้อยละ 53.59) รองลงมาคือ ประกาศรายชื่อหนังสือใหม่ที่บิายนีเทศ (ร้อยละ 45.75)

ครูเกือบทั้งหมดเคยเสนอรายชื่อหนังสือเพื่อจัดซื้อเข้าห้องสมุด (ร้อยละ 90.85) และครูส่วนใหญ่ (ร้อยละ 69.93) เสนอรายชื่อบารสารเพื่อจัดซื้อเข้าห้องสมุด

ครูร้อยละ 45.75 นำนักเรียนเข้าใช้ห้องสมุดภาคการศึกษาละ 1-3 ครั้ง (ตารางที่ 18)

ครูประสบปัญหาในการใช้ห้องสมุดแตกต่างกัน ครูจำนวนสูงสุด (ร้อยละ 42.48) มีปัญหาไม่มีเวลามาใช้ห้องสมุด ปัญหารองลงมาคือ หนังสือของห้องสมุดมีน้อยและไม่ทันสมัย (ร้อยละ 32.68) เจ้าหน้าที่ห้องสมุดไม่เพียงพอที่จะให้บริการ (ร้อยละ 18.95) สถานที่ห้องสมุดคับแคบและมีเสียงรบกวน (ร้อยละ 15.03) ปัญหาที่ครูประสบน้อยมากคือ เจ้าหน้าที่ห้องสมุดให้บริการไม่ดีพอ และไม่ได้ได้รับความสะดวกในการใช้ห้องสมุด (ร้อยละ 4.58) และ 1.96) ตามลำดับ (ตารางที่ 19) ส่วนปัญหาด้านหนังสือของห้องสมุดคือ หนังสือของห้องสมุดมีจำนวนไม่มากพอ (ร้อยละ 51.63) และหนังสือของห้องสมุดที่มีอยู่ไม่ตรงความต้องการ (ร้อยละ 35.95) (ตารางที่ 20)

ความร่วมมือระหว่างครูและครูบรรณารักษ์

ความร่วมมือระหว่างครูและครูบรรณารักษ์ที่มีการปฏิบัติอยู่มี 3 ด้าน คือ ความร่วมมือด้านการจัดหาทรัพยากรเข้าห้องสมุด การจัดบริการและกิจกรรมที่จะสนับสนุนการเรียนการสอน และการจัดเตรียมวัสดุการเรียนการสอน

ครูและครูบรรณารักษ์มีความเห็นสอดคล้องกันว่า การร่วมมือกันในลักษณะต่าง ๆ มีความสำคัญมากต่อการเรียนการสอน แต่ตอบในอัตราต่างกันคือ ครู ร้อยละ 68.63 และครูบรรณารักษ์ ร้อยละ 97.44 ตามลำดับ (ตารางที่ 21) นอกจากนี้ครูและครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 78.43 และ 89.74) ยังเคยร่วมมือกันเพื่อการเรียนการสอน (ตารางที่ 22)

เหตุผลที่ทำให้ครูและครูบรรณารักษ์มีความร่วมมือกันมีหลายประการ เหตุผล 2

ประการ ที่มีผู้ตอบเป็นส่วนใหญ่คือ ทราบถึงความสำคัญและประโยชน์ในการร่วมมือ (ร้อยละ 65.81) และมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างครูและครูบรรณาธิการ (ร้อยละ 58.71) (ตารางที่ 23) ส่วนเหตุผลของครูและครูบรรณาธิการส่วนน้อย (ร้อยละ 21.57 และ 10.26) ซึ่งไม่เคยร่วมมือกัน เรียงลำดับตามอัตราค่าตอบจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ไม่สะดวกในการร่วมมือ (ร้อยละ 48.65) ไม่มีเวลา (ร้อยละ 24.32) และไม่ทราบวิธีการร่วมมือกัน (ร้อยละ 21.62) (ตารางที่ 24)

ปัจจัยที่ทำให้เกิดความร่วมมือกัน ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ (ร้อยละ 69.27) ตอบคือ ความเข้าใจถึงความสำคัญของห้องสมุดต่อการเรียนการสอน ปัจจัยที่มีผู้ตอบรองลงมา คือ ความเข้าใจถึงประโยชน์จากการร่วมมือกัน (ร้อยละ 46.35) และบุคลิกภาพส่วนตัวของครู และครูบรรณาธิการ (ร้อยละ 35.94) ค่าตอบของครูและครูบรรณาธิการมีแนวเดียวกันคือ ปัจจัยที่ทำให้เกิดความร่วมมือกันซึ่งมีผู้ตอบสูงสุดคือ ความเข้าใจถึงความสำคัญของห้องสมุดต่อการเรียนการสอน (ร้อยละ 65.36 และ 84.62 ตามลำดับ) (ตารางที่ 25)

ความร่วมมือด้านการจัดหาทรัพยากรเข้าห้องสมุด

ครูส่วนใหญ่เคยเสนอรายชื่อหนังสือและวารสารให้ห้องสมุดของโรงเรียนจัดซื้อ โดย ร้อยละ 90.85 เคยเสนอชื่อหนังสือ และร้อยละ 69.93 เคยเสนอชื่อวารสาร (ตารางที่ 17)

ครูและครูบรรณาธิการมีความเห็น เรื่องการดำเนินการต่อรายชื่อหนังสือที่เสนอให้จัดซื้อ เข้าห้องสมุดสอดคล้องกันคือ ทั้งครูและครูบรรณาธิการส่วนใหญ่เห็นว่า ครูบรรณาธิการจัดซื้อหนังสือที่ครูเสนอเป็นบางครั้ง (ร้อยละ 62.75 และ 66.67) ผู้ที่เห็นว่าไม่สามารถจัดซื้อให้ได้มีน้อย คิดเป็นร้อยละ 7.84 และ 5.13 ของผู้ตอบแบบสอบถาม ตามลำดับ (ตารางที่ 26)

ครูและครูบรรณาธิการมีความเห็นสอดคล้องกัน เรื่องการดำเนินการต่อรายชื่อวารสารที่เสนอให้จัดซื้อเข้าห้องสมุดคือ ส่วนใหญ่เห็นว่าครูบรรณาธิการจัดซื้อวารสารให้เป็นบางครั้ง (ร้อยละ 54.25 และ 64.10 ตามลำดับ) ผู้ที่เห็นว่าห้องสมุดไม่สามารถจัดซื้อให้ได้มีร้อยละ 4.58 และ 2.57 ตามลำดับ (ตารางที่ 27)

ความร่วมมือด้านการจัดบริการและกิจกรรมที่จะสนับสนุนการเรียนการสอน

ครูส่วนใหญ่ (ร้อยละ 63.40) นำนักเรียนเข้าใช้ห้องสมุด โดยครูจำนวนสูงสุด (ร้อยละ 45.75) นำนักเรียนเข้าใช้ห้องสมุดภาคการศึกษาละ 1-3 ครั้ง (ตารางที่ 18) การนำนักเรียนเข้าใช้ห้องสมุดของครูมีหลายวิธี โดยครูจำนวนสูงสุด (ร้อยละ 30.06) ตอบว่า คิดคํอกับครูบรรณารักษ์ลํวงหน้าทุกคํว่ จํนวนรองลงมา (ร้อยละ 24.18) ตอบว่า คิดคํอครูบรรณารักษ์เป็นบางคํว่ แต่ครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 71.79) ตอบว่า ครูจะคิดคํอครูบรรณารักษ์เป็นบางคํว่ และครูบรรณารักษ์ร้อยละ 23.08 ตอบว่า ครูคิดคํอลํวงหน้าทุกคํว่ (ตารางที่ 28)

ครูและครูบรรณารักษ์มีความเห็นสอดคล้องกันในเรื่องการปรุมนิเทศการใช้ห้องสมุดแก่นักเรียน วิธีการที่ครูและครูบรรณารักษ์จํนวนสูงสุดคํว่คือ ครูจัดเวลาให้ครูบรรณารักษ์เป็นผู้แนะนำการใช้ห้องสมุด (ร้อยละ 44.44 และ 53.85 ตามลําดับ) วิธีการซึ่งมีผู้คํอรองลงมาคือ ครูและครูบรรณารักษ์ร่วมมือกันแนะนำวิธีการใช้ห้องสมุด (ร้อยละ 36.60 และ 35.90 ตามลําดับ) (ตารางที่ 29)

วิธีการที่ครูจัดให้นักเรียนค้นคว่าหาความรู้จากห้องสมุดมีหลายวิธี ครูส่วนใหญ่ (ร้อยละ 66.01) เสนอรายชื่อหนังสือให้นักเรียนค้นคว่าในห้องสมุด วิธีอื่น ๆ ซึ่งครูจํนวนน้อยใช้ ได้แก่ ครูนำหนังสือมาแนะนำในชั้นเรียน ขอให้ครูบรรณารักษ์จัดหนังสือจองให้ใช้เฉพาะในห้องสมุดตามที่ครูกำหนด และครูบรรณารักษ์จัดหนังสือจองตามที่ครูกำหนด ส่วนวิธีการที่ครูจัดให้นักเรียนค้นคว่าหาความรู้จากห้องสมุดตามความเห็นของครูบรรณารักษ์เรียงลําดับตามอัตราคําคํว่คือ ให้ครูบรรณารักษ์จัดหนังสือจองตามที่ครูกำหนด (ร้อยละ 74.36) รองลงมาคือ ครูเสนอรายชื่อหนังสือให้นักเรียนค้นคว่าในห้องสมุด และขอให้ครูบรรณารักษ์จัดหนังสือจองให้ใช้เฉพาะในห้องสมุดตามที่ครูกำหนด (ร้อยละ 56.41 และ 53.85 ตามลําดับ) (ตารางที่ 30)

ครูและครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่ร่วมมือกันจัดกิจกรรม กิจกรรมของห้องสมุดที่ครูและครูบรรณารักษ์ร่วมมือกันจัด เพื่อส่งเสริมการใช้ห้องสมุดของนักเรียนตามลําดับอัตราคําคํว่คือ การจัดนิทรรศการ (ร้อยละ 79.17) รองลงมาคือ การทหายปัญหาจากหนังสือ (ร้อยละ

23.86) ทั้งครูและครูบรรณาธิการมีความ เห็นสอดคล้องกันแต่อัตราต่างกันคือ การจัดนิทรรศการ (ร้อยละ 77.12 และ 87.18) การทนายปัญหาจากหนังสือ (ร้อยละ 18.95 และ 43.59) ผู้ที่ไม่ได้ร่วมมือกันจัดกิจกรรม มีร้อยละ 13.02 (ตารางที่ 31)

ความร่วมมือด้านการจัด เตรียมวัสดุการเรียนการสอน

ครูและครูบรรณาธิการจำนวนสูงสุด (ร้อยละ 33.99 และ 69.23) เห็นว่าวิธีการ เตรียมวัสดุการเรียนการสอนของครูคือ ครูบรรณาธิการจัดหาสิ่งพิมพ์และวัสดุการเรียนการสอน ในห้องสมุดให้ตรงความต้องการของครู วิธีรองลงมาคือ ครูบรรณาธิการและครูร่วมพิจารณาการใช้วัสดุการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับ เนื้อหาของบทเรียน (ร้อยละ 21.57 และ 33.33) (ตารางที่ 32)

ครูและครูบรรณาธิการส่วนใหญ่ร่วมมือกันจัดทำวัสดุการเรียนการสอน (ร้อยละ 82.81) วัสดุการเรียนการสอนที่ครูและครูบรรณาธิการร่วมมือกันจัดทำมากที่สุดคือ รูปภาพ โดยครูและครู บรรณาธิการจำนวนสูงสุด (ร้อยละ 26.80 และ 43.59) คอบว่า วัสดุการเรียนการสอนที่ร่วมมือกันจัดทำคือ รูปภาพ (ตารางที่ 33)

ปัญหาในการร่วมมือด้านวัสดุการเรียนการสอนของครูที่มีผู้ตอบจำนวนสูงสุดคือ ครู บรรณาธิการไม่ทราบความต้องการของครู (ร้อยละ 35.94) ปัญหารองลงมาคือ ไม่มีเวลา เพียงพอ (ร้อยละ 31.77) และสิ่งพิมพ์ที่มีอยู่ในห้องสมุดไม่ตรงความต้องการ (ร้อยละ 23.44) เมื่อพิจารณาคตามกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามคือ กลุ่มครูและครูบรรณาธิการ ปรากฏว่ากลุ่มครูมีความ เห็นว่า ปัญหาในการร่วมมือด้านวัสดุการเรียนการสอนของครู คือ ไม่มีเวลาเพียงพอ (ร้อยละ 34.64) รองลงมาคือ ครูบรรณาธิการไม่ทราบความต้องการของครู (ร้อยละ 32.03) และ สิ่งพิมพ์ที่มีอยู่ในห้องสมุดไม่ตรงความต้องการ (ร้อยละ 20.92) ส่วนกลุ่มครูบรรณาธิการเห็นว่า ปัญหาสำคัญที่สุดคือ ครูบรรณาธิการไม่ทราบความต้องการของครู (ร้อยละ 51.28) รองลงมาคือ สิ่งพิมพ์ที่มีอยู่ในห้องสมุดไม่ตรงความต้องการ (ร้อยละ 33.33) และไม่มีเวลาเพียงพอ (ร้อยละ 20.51) (ตารางที่ 34)

ความร่วมมือระหว่างครูและครูบรรณาธิการทั้ง 3 ด้าน มีลักษณะการร่วมมือรวมกัน

16 ประการ เป็นความร่วมมือด้านการจัดหาทรัพยากรเข้าห้องสมุด 2 ประการ ความร่วมมือด้านการจัดบริการและกิจกรรม 12 ประการ และความร่วมมือด้านการจัดเตรียมวัสดุการเรียนการสอน 2 ประการ (ตารางที่ 35) นอกจากนี้มีความร่วมมืออื่น ๆ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรม ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามตอบมาอีก 1 ประการคือ การประกวดคำขวัญของห้องสมุด

ครูและครูบรรณารักษ์มีความพอใจในความร่วมมือทั้ง 3 ด้าน ในระดับปานกลางเป็นส่วนใหญ่ (9 ประการ) ความร่วมมือที่พอใจในระดับปานกลางเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยค่าตอบจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ การเสนอแนะรายชื่อหนังสือเพื่อจัดซื้อเข้าห้องสมุด (ค่าเฉลี่ย 3.43) การสอนและแนะนำการใช้ห้องสมุดแก่นักเรียน (ค่าเฉลี่ย 3.17) การจัดนิทรรศการ (ค่าเฉลี่ย 3.12) การเสนอแนะวารสารเพื่อจัดซื้อเข้าห้องสมุด (ค่าเฉลี่ย 3.11) การจัดบริการหนังสือจอง (ค่าเฉลี่ย 3.11) การแจ้งรายชื่อหนังสือใหม่ของห้องสมุด (ค่าเฉลี่ย 2.88) การรวบรวมหนังสือหรือวัสดุอุปกรณ์ของห้องสมุดเพื่อประกอบการสอนในรายวิชาที่ครูต้องการ (ค่าเฉลี่ย 2.78) การรวบรวมบรรณานุกรมหนังสือที่ใช้สอนหรืออ่านประกอบการรายวิชาต่าง ๆ (ค่าเฉลี่ย 2.70) และการกำหนดตารางการใช้ห้องสมุดของนักเรียน (ค่าเฉลี่ย 2.70)

ความร่วมมือที่ครูและครูบรรณารักษ์มีความพึงพอใจระดับน้อยมี 6 ประการ ได้แก่ การรวบรวมสิ่งพิมพ์เพื่อจัดทำวัสดุการเรียนการสอน (ค่าเฉลี่ย 2.73) การประกวดการอ่าน (ค่าเฉลี่ย 2.25) การทนายปัญหาจากหนังสือ (ค่าเฉลี่ย 2.24) การเล่าเรื่องหนังสือ (ค่าเฉลี่ย 2.20) การประกวดเรียงความ (ค่าเฉลี่ย 2.18) การวิจารณ์หนังสือ (ค่าเฉลี่ย 2.17)

ความร่วมมือที่มีความพอใจในระดับมากมีเพียง 1 ประการ คือ การให้ยืมสิ่งพิมพ์ของห้องสมุดประกอบการสอน (ค่าเฉลี่ย 3.62) ความร่วมมืออื่น ๆ ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามตอบมาคือ การประกวดคำขวัญห้องสมุดแต่มีค่าเฉลี่ยน้อยมาก (ค่าเฉลี่ย .52)

ความร่วมมือด้านการจัดหาทรัพยากรเข้าห้องสมุด ครูและครูบรรณารักษ์มีความพึงพอใจในระดับปานกลางทั้ง 2 ประการ คือ การเสนอแนะหนังสือเพื่อจัดซื้อเข้าห้องสมุด และการเสนอแนะวารสารเพื่อจัดซื้อเข้าห้องสมุด

ความร่วมมือในด้านการจัดบริการและกิจกรรมที่จะสนับสนุนการเรียนการสอน ครูและ

ครูบรรณาธิการมีความพึงพอใจในระดับปานกลางและระดับน้อยใกล้เคียงกัน ความร่วมมือที่ครูและครูบรรณาธิการมีความพึงพอใจในระดับมากมีเพียง 1 ประการ คือ การให้ยืมสิ่งพิมพ์ของห้องสมุดประกอบการสอน ความร่วมมือที่มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง ได้แก่ การสอนและแนะนำการใช้ห้องสมุดแก่นักเรียน การจัดนิทรรศการ การจัดบริการหนังสือจอง การแจ้งรายชื่อหนังสือใหม่ของห้องสมุด การกำหนดตารางการใช้ห้องสมุดของนักเรียน และการรวบรวมบรรณานุกรมที่ใช้สอนหรืออ่านประกอบรายวิชาต่าง ๆ ความร่วมมือที่มีความพึงพอใจในระดับน้อย ได้แก่ การประกวดการอ่าน การทนายปัญหาจากหนังสือ การเล่าเรื่องหนังสือ การประกวดเรียงความ และการวิจารณ์หนังสือ

ความร่วมมือในด้านการจัดเตรียมวัสดุการเรียนการสอน ครูและครูบรรณาธิการมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง 1 ประการ คือ การรวบรวมหนังสือและวัสดุอุปกรณ์เพื่อประกอบการสอนในรายวิชาที่ครูต้องการ และมีความพึงพอใจในระดับน้อย 1 ประการ คือ การรวบรวมสิ่งพิมพ์เพื่อจัดทำวัสดุการเรียนการสอน

เมื่อพิจารณาตามกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม ครูและครูบรรณาธิการส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในความร่วมมือในระดับสอดคล้องกัน ยกเว้นการรวบรวมบรรณานุกรมหนังสือที่ใช้สอนหรืออ่านประกอบรายวิชาต่าง ๆ และการกำหนดตารางการใช้ห้องสมุดของนักเรียน ซึ่งครูเห็นว่ามีความร่วมมือและมีความพอใจในระดับปานกลาง แต่ครูบรรณาธิการมีความพึงพอใจในระดับน้อย (ตารางที่ 35)

ปัญหาในการร่วมมือระหว่างครูและครูบรรณาธิการมี 33 ประการ จำแนกได้ 3 ด้าน คือ ปัญหาเกี่ยวกับครู ปัญหาเกี่ยวกับครูบรรณาธิการ ปัญหาเกี่ยวกับห้องสมุด และปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอีก 3 ประการ

ปัญหาเกี่ยวกับครู ครูและครูบรรณาธิการประสบปัญหาในระดับน้อย เป็นส่วนใหญ่ ปัญหาที่ประสบในระดับปานกลางมีเพียง 2 ประการ คือ ครูไม่มีเวลามาใช้ห้องสมุด (ค่าเฉลี่ย 2.98) และครูไม่ทราบข่าวสารของห้องสมุด (ค่าเฉลี่ย 2.67)

ปัญหาเกี่ยวกับครูบรรณาธิการ ครูและครูบรรณาธิการประสบปัญหาเกี่ยวกับครูบรรณาธิการ

ในระดับน้อยทุกประการ คือ ครูบรรณาธิการไม่ทราบความต้องการบริการห้องสมุดของครู (ค่าเฉลี่ย 2.36) ครูบรรณาธิการไม่มีเวลาเพียงพอที่จะให้บริการแก่ครู (ค่าเฉลี่ย 2.31) ครูบรรณาธิการไม่มีความรู้เรื่องหลักสูตรและ เนื้อหาวิชาที่สอนในโรงเรียน (ค่าเฉลี่ย 2.26) ครูบรรณาธิการไม่เข้าใจเรื่องวัสดุการเรียนการสอน (ค่าเฉลี่ย 2.15) บุคลิกภาพส่วนตัวของครูบรรณาธิการ (ค่าเฉลี่ย 2.13) ครูบรรณาธิการไม่สะดวกในการร่วมมือ (ค่าเฉลี่ย 2.10) ครูบรรณาธิการไม่พร้อมที่จะให้บริการ (ค่าเฉลี่ย 2.04) ครูบรรณาธิการไม่ทราบถึงหนังสือและอุปกรณ์ของห้องสมุดที่จะใช้ประกอบการสอนได้ (ค่าเฉลี่ย 2.01) ครูบรรณาธิการไม่ทราบความสำคัญและประโยชน์ของการร่วมมือ (ค่าเฉลี่ย 1.97) ครูบรรณาธิการไม่ทราบวิธีการร่วมมือกัน (ค่าเฉลี่ย 1.94) และครูบรรณาธิการไม่ทราบความสำคัญของห้องสมุดต่อการเรียนการสอน (ค่าเฉลี่ย 1.77)

ปัญหาเกี่ยวกับห้องสมุด ครูและครูบรรณาธิการประสบปัญหาในระดับน้อยและปานกลางจำนวนเท่ากัน ปัญหาที่ประสบในระดับน้อย คือ หนังสือของห้องสมุดมีจำนวนน้อย และไม่มีที่นั่งเฉพาะสำหรับการค้นคว้า (ค่าเฉลี่ย 2.59 เท่ากัน) และหนังสือของห้องสมุดที่มีอยู่ไม่ตรงกับความต้องการ (ค่าเฉลี่ย 2.58) ปัญหาที่ครูและครูบรรณาธิการประสบในระดับปานกลาง คือ บุคลากรห้องสมุดไม่เพียงพอที่จะให้บริการ (ค่าเฉลี่ย 2.85) สิ่งพิมพ์ที่ใช้ประกอบการจัดทำวัสดุการเรียนการสอนไม่มีในห้องสมุด และสถานที่ห้องสมุดคับแคบและมีเสียงรบกวน (ค่าเฉลี่ย 2.66 เท่ากัน)

สำหรับปัญหาที่เกี่ยวข้อง ครูและครูบรรณาธิการประสบปัญหาในระดับน้อย 2 ประการ คือ ไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร (ค่าเฉลี่ย 2.27) และครูและครูบรรณาธิการไม่คุ้นเคยกัน (ค่าเฉลี่ย 2.07) ส่วนปัญหาที่ผู้ตอบแบบสอบถามประสบอีก 1 ประการ แต่มีค่าเฉลี่ยน้อยมากคือ ห้องสมุดอยู่ไกลจากห้องพักครู (ค่าเฉลี่ย .05) (ตารางที่ 36)

ความต้องการความร่วมมือในด้านการจัดหาทรัพยากรเข้าห้องสมุด ครูและครูบรรณาธิการมีความต้องการในระดับปานกลางทั้ง 3 ประการ คือ การจัดหาหนังสือและวารสาร (ค่าเฉลี่ย 3.56) การส่งรายชื่อหนังสือใหม่ของสำนักพิมพ์ให้ครูพิจารณาเลือกเพื่อจัดซื้อ (ค่าเฉลี่ย 3.45) และการสำรวจปัญหาและความต้องการของครูในการใช้ทรัพยากรห้องสมุด (ค่าเฉลี่ย 3.39)

ความต้องการความร่วมมือในด้านการจัดบริการและกิจกรรมที่จะสนับสนุนการเรียนการสอนครูและครูบรรณาธิการมีความต้องการในระดับปานกลาง เป็นส่วนใหญ่ คือ การแจ้งข่าวสารของห้องสมุดอย่างสม่ำเสมอ (ค่าเฉลี่ย 3.38) การจัดเอกสารหลักสูตร คู่มือการสอน แยกไว้บริการในห้องสมุด (ค่าเฉลี่ย 3.23) การส่งรายชื่อหนังสือใหม่พร้อมบรรณนิทัศน์ไปให้ครู (ค่าเฉลี่ย 3.16) การหมุนเวียนวารสารวิชาการฉบับใหม่ล่าสุดแก่ครูเฉพาะในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง (ค่าเฉลี่ย 3.05) การส่งสำเนาสารบัญวารสารวิชาการฉบับใหม่ไปให้ครู (ค่าเฉลี่ย 2.99) และการจัดโปรแกรมการเรียนการสอนให้สัมพันธ์กับการใช้ห้องสมุด (ค่าเฉลี่ย 2.99) ความร่วมมือที่ครูและครูบรรณาธิการมีความต้องการในระดับน้อยมี 2 ประการ คือ การจัดฉายภาพยนตร์ที่ให้ความรู้ประกอบการสอน (ค่าเฉลี่ย 2.49) และการจัดอภิปรายเกี่ยวกับการศึกษาและการสอน (ค่าเฉลี่ย 2.47) ครูและครูบรรณาธิการมีความต้องการความร่วมมือในระดับมากเพียง 1 ประการ คือ การจัดเตรียมหนังสือตามความต้องการของครู (ค่าเฉลี่ย 3.67)

ความต้องการความร่วมมือในด้านการจัดเตรียมวัสดุการเรียนการสอน ครูและครูบรรณาธิการมีความต้องการในระดับปานกลางทุกประการ คือ การคัดเลือกและจัดหาวัสดุการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับจุดประสงค์ของแต่ละรายวิชา (ค่าเฉลี่ย 3.05) การร่วมพิจารณาวิธีสอนและทรัพยากรห้องสมุดที่จะใช้ประกอบการสอน (ค่าเฉลี่ย 2.95) การเสนอความรู้เรื่องวัสดุการเรียนการสอนใหม่ ๆ และการใช้ประโยชน์ (ค่าเฉลี่ย 2.92) และการจัดเตรียมข้อมูลเพื่อจัดทำวัสดุการเรียนการสอน (ค่าเฉลี่ย 2.90) (ตารางที่ 37)

อภิปรายผล

การใช้ห้องสมุดของครู

ครูส่วนใหญ่เห็นว่าห้องสมุดมีความสำคัญมากต่อการสอน แต่แหล่งทรัพยากรที่ครูใช้ในการสอนมากที่สุดที่มีผู้ตอบจำนวนสูงสุดคือ ห้องหมวดวิชา รองลงมาคือ ห้องสมุดโรงเรียน และแหล่งส่วนตัวตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็น เพราะครูไม่สะดวกที่จะมาใช้ห้องสมุดโรงเรียน เนื่องจากไม่มีเวลาว่าง เพราะต้องทำการสอนและทำงานในหน้าที่อื่น ๆ ด้วย นอกจากนี้ห้องหมวดวิชา

ก็รวบรวมหนังสือคู่มือครู และหนังสือที่ใช้ประกอบการสอนไว้เช่นกัน ครูจึงใช้ทรัพยากรจากห้อง
หมวดวิชาเป็นอันดับแรก อย่างไรก็ตาม ครูจำนวนกว่าครึ่งมีเหตุผลที่ทำให้ครูมาใช้ห้องสมุด คือ
ครูบรรณารักษ์มีความพร้อมที่จะให้บริการ ทั้งนี้คงเนื่องมาจากครูบรรณารักษ์ได้รับการศึกษาหรือ
อบรมด้านบรรณารักษศาสตร์มาโดยเฉพาะ จึงเข้าใจถึงความสำคัญของงานบริการ และให้
บริการด้วยความเต็มใจ เพื่อให้ห้องสมุดเป็นแหล่งทรัพยากรที่มีประโยชน์มากที่สุดต่อการเรียน
การสอน เหตุผลอื่น ๆ รองลงมาซึ่งทำให้ครูมาใช้ห้องสมุด ได้แก่ ห้องสมุดจัดซื้อหนังสือใหม่
มาเพิ่มเติมเสมอ และห้องสมุดมีระบบการจัดเก็บหนังสือที่สะดวกต่อการค้น ทั้งนี้อาจเนื่องมา
จากห้องสมุดมีหนังสือจำนวนน้อย ซึ่งเป็นปัญหาประการหนึ่งซึ่งครูประสบในการใช้ห้องสมุด ดังนั้น
ครูจึงเห็นว่า การที่ห้องสมุดจัดซื้อหนังสือใหม่เพิ่มเติมจะทำให้ครูมาใช้ห้องสมุดมากขึ้น

ครูส่วนใหญ่ได้รับความรู้เรื่องการใช้ห้องสมุดจากการเรียนวิชาการใช้ห้องสมุด ซึ่ง
ย่อมมีผลให้สามารถใช้ทรัพยากรของห้องสมุดในการสอนได้ดี ผลการศึกษาของ Vira
Clementina Hinds พบว่า การที่ครูเคยศึกษาใช้ห้องสมุดกับการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร
ห้องสมุดในการสอนของคน มีความเกี่ยวข้องกัน อย่างไรก็ตาม ครูจำนวนสูงสุดใช้ห้องสมุดโรงเรียน
ประกอบการสอนเพียงภาคการศึกษาละ 1-3 ครั้งเท่านั้น ผู้ที่ใช้มากกว่า 1 ครั้งต่อสัปดาห์มีเพียง
ร้อยละ 24.90 ทั้งนี้่าจะเป็นเพราะครูไม่มีเวลามาใช้ห้องสมุด จากข้อมูลปัญหาในการใช้
ห้องสมุดของครู ครูจำนวนสูงสุด (ร้อยละ 42.48) ประสบปัญหาในการใช้ห้องสมุดคือ ไม่มีเวลา
มาใช้ห้องสมุด ซึ่งตรงกับกรวิจัยของ รัตพร ชังธาดา ที่พบว่าครูมีเวลาใช้ห้องสมุดน้อย

ครูมากกว่าครึ่งหนึ่งนำนักเรียน เข้าใช้ห้องสมุด แต่ครูจำนวนสูงสุด (ร้อยละ 45.75)
นำนักเรียน เข้าใช้ห้องสมุดเพียงภาคการศึกษาละ 1-3 ครั้ง ซึ่งอาจเนื่องมาจาก เหตุผลเดียวกับ
การที่ครูมาใช้ห้องสมุดเพียงภาคการศึกษาละ 1-3 ครั้ง คือครูไม่มีเวลามาใช้ห้องสมุด เมื่อครู
ไม่ได้มาใช้ห้องสมุด จึงไม่ได้แนะนำนักเรียน เข้าใช้ห้องสมุดมากเท่าที่ควร

วัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดของครูส่วนใหญ่คือ อ่านหนังสือและสิ่งพิมพ์ วัตถุประสงค์
รองลงมาคือ ค้นคว้าจากหนังสือและสิ่งพิมพ์ และใช้บริการยืมหนังสือ ทั้งนี้ เพราะครูต้องศึกษา
ค้นคว้าจากหนังสือเพื่อแก้ปัญหาทางวิชาการ หรือเพื่อเตรียมการสอน นอกจากนี้ลักษณะของงาน
อาชีพของครูย่อมทำให้ครูต้องสนใจหาความรู้เพิ่มเติม ทั้งในด้านวิชาการ วิจัยสอน และข่าวสาร
ความรู้ต่าง ๆ

ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับชนิดของบริการของห้องสมุดที่ครูเคยใช้คือ ครูส่วนใหญ่ใช้บริการยืมหนังสือออกจากห้องสมุด รองลงมาคือ ใช้บริการหนังสือและที่อ่านในห้องสมุด แสดงว่าครูอาจมีวัตถุประสงค์ในการอ่านและค้นคว้าหนังสือในห้องสมุด แต่อาจมีอุปสรรคบางประการ เช่น ครูไม่มีเวลา ไม่สามารถมาอ่านหนังสือในห้องสมุด จึงต้องใช้บริการยืมหนังสือเพื่อศึกษาค้นคว้านอกห้องสมุด บริการที่ครูใช้ลำดับต่อมาคือ การจัดซื้อหนังสือตามคำเสนอแนะของครู โดยครูส่วนใหญ่ (ร้อยละ 90.85) เคยเสนอรายชื่อหนังสือเพื่อจัดซื้อเข้าห้องสมุด ซึ่งมีผลต่อการมาใช้ห้องสมุดของครูและการใช้หนังสือของห้องสมุด ข้อมูลนี้สอดคล้องกับข้อเสนอแนะของ เสรี ทองพันธ์ ว่าครูควรร่วมมือกับครูบรรณารักษ์ในการคัดเลือกหนังสือในหมวดวิชาต่าง ๆ เพื่อจัดซื้อเข้าห้องสมุด เพื่อให้ได้หนังสือตรงตามความต้องการของครู และมีการใช้ประโยชน์คุ้มค่าที่สุด สำหรับวารสารครูส่วนใหญ่เคยเสนอชื่อวารสารเพื่อจัดซื้อเข้าห้องสมุดแต่น้อยกว่าการเสนอรายชื่อหนังสือ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูใช้หนังสือมากกว่าวารสาร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พรทิพย์ กอสุวรรณ ที่พบว่าครูภาษาไทยใน เขตกรุงเทพมหานคร และเขตการศึกษา 12 ใช้เอกสารประเภทหนังสือในระดับมาก และใช้วารสารในระดับน้อย บริการของห้องสมุดที่ครูใช้น้อยที่สุดคือ การปฐมนิเทศการใช้ห้องสมุด และการจัดทำบรรณานุกรมหนังสือประกอบการสอน อาจเป็นเพราะว่าห้องสมุดไม่ค่อยได้จัดบริการทั้ง 2 ประเภทนี้ จึงมีผู้คอบน้อย

วิธีได้หนังสือของห้องสมุดโรงเรียนมาประกอบการสอน วิธีที่ครูใช้มากที่สุดคือ สืบมาจากชั้นหนังสือ และวิธีที่ใช้น้อยที่สุดคือ ดูจากรายชื่อหนังสือใหม่ของห้องสมุด อาจเป็นเพราะห้องสมุดมีหนังสือไม่มากนัก ครูสามารถค้นหาตามชั้นหนังสือได้สะดวก ส่วนรายชื่อหนังสือใหม่ อาจมีการจัดทำ เฉพาะในห้องสมุดบางแห่ง เท่านั้น จึงมีผู้ใช้วิธีนี้น้อยมาก

ครูส่วนใหญ่ทราบข่าวสารเกี่ยวกับหนังสือและวัสดุใหม่ของห้องสมุด จากมุมหนังสือใหม่ ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของ พันธุ์ทิพา หลามเลิศบุญ ที่พบว่าบริการที่ห้องสมุดโรงเรียนจัดให้ครูและนักเรียนได้ทราบถึงหนังสือใหม่ ๆ ของห้องสมุด คือ จัดมุมหนังสือใหม่ไว้ในห้องสมุด แหล่งข่าวสารที่ครูทราบรองลงมาคือ รายชื่อหนังสือใหม่ที่ป้ายนิเทศ อาจเป็นเพราะการจัดแสดงหนังสือใหม่ จะสามารถดึงดูดความสนใจผู้ใช้ห้องสมุดได้ดีกว่าการติดรายชื่อหนังสือ ซึ่งจะเกิดผลเฉพาะแก่ผู้ที่สนใจอ่าน เท่านั้น

ปัญหาในการใช้ห้องสมุดที่ครูส่วนใหญ่ประสบคือ ไม่มีเวลามาใช้ห้องสมุด ปัญหานี้เป็นปัญหาที่เกิดจากตัวครู ซึ่งมีผลกระทบต่อการใช้ห้องสมุดของครูและต่อความร่วมมือในการใช้ห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอน ส่วนปัญหาที่ครูประสบรองลงมา เป็นปัญหาที่เกิดจากห้องสมุด คือ หนังสือของห้องสมุดมีน้อยและไม่ทันสมัย เจ้าหน้าที่ห้องสมุดไม่เพียงพอที่จะให้บริการ และสถานที่ห้องสมุดคับแคบและมีเสียงรบกวน ปัญหาเหล่านี้ล้วนปรากฏอยู่ในห้องสมุดของไทยโดยทั่วไป ดังผลการวิจัยของ บรรจง นิวาสะบุตร, รัตพร ชังธาดา และ พันทิพา เมฆบุรณีย์ ที่พบว่าหนังสือของห้องสมุดโรงเรียนมีจำนวนน้อย อาคารห้องสมุดคับแคบ อากาศร้อนอบอ้าว และบุคลากรห้องสมุดมีจำนวนไม่เพียงพอ ปัญหาที่ครูพบน้อยที่สุดคือ เจ้าหน้าที่ห้องสมุดบริการไม่ดีพอ และไม่ได้รับความสะดวกในการใช้ห้องสมุด ข้อมูลจากการวิจัยนี้ แสดงว่าห้องสมุดโรงเรียนในเขตการศึกษา 12 สามารถให้บริการได้เป็นที่พึงพอใจของครูพอสมควร สำหรับปัญหาด้านหนังสือของห้องสมุดที่ครูประสบ ได้แก่ หนังสือของห้องสมุดมีจำนวนไม่มากพอ และหนังสือที่มีอยู่ไม่ตรงความต้องการ อาจเป็นเพราะห้องสมุดได้รับงบประมาณในจำนวนจำกัด ดังนั้นจำนวนหนังสือจึงไม่สมดุลกับจำนวนผู้ใช้

ความร่วมมือระหว่างครูและครูบรรณารักษ์

ครูและครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่เห็นว่า การร่วมมือกันระหว่างครูและครูบรรณารักษ์ในการเรียนการสอนมีความสำคัญมาก และส่วนใหญ่เคยร่วมมือกันเพื่อประโยชน์ในการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะในงานวิจัยของ บรรจง นิวาสะบุตร, พันทิพา เมฆบุรณีย์ รัตพร ชังธาดา และ เสรี ทองพันธุ์ ว่าครูควรมีความร่วมมือกับครูบรรณารักษ์ เพื่อนำห้องสมุดไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนให้มากที่สุด แต่ปรากฏว่าครูและครูบรรณารักษ์ยังมีความร่วมมือกันค่อนข้างน้อย ไม่ว่าจะเป็นด้านการจัดหาทรัพยากรเข้าห้องสมุด การจัดบริการ และกิจกรรมที่จะสนับสนุนการเรียนการสอน และการจัดเตรียมวัสดุการเรียนการสอน ซึ่งมีความร่วมมือทั้งหมด 16 ประการ ครูและครูบรรณารักษ์มีความพึงพอใจในความร่วมมือในระดับปานกลางและระดับน้อยเป็นส่วนใหญ่ ความร่วมมือที่มีความพึงพอใจในระดับมากมีเพียง 1 ประการ คือ การให้ยืมสิ่งพิมพ์ของห้องสมุดประกอบการสอน ดังนั้นครูและครูบรรณารักษ์จึงไม่ได้นำทรัพยากรและบริการของห้องสมุดไปใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมทักษะของนักเรียนเท่าที่ควร สอดคล้องกับแนวเหตุผลที่กำหนดไว้

เหตุผลที่ทำให้ครูและครูบรรณาธิการมีความร่วมมือกันที่มีผู้ตอบมากที่สุดคือ ทราบถึงความสำคัญและประโยชน์ในการร่วมมือ รองลงมาคือ มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างครูและครูบรรณาธิการ เหตุผลที่มีผู้ตอบน้อยที่สุดคือ ผู้บริหารเสนอแนะและสนับสนุนให้มีการร่วมมือกัน แสดงว่าการร่วมมือนี้เกิดจากตัวครูและครูบรรณาธิการ เป็นส่วนใหญ่ที่ต่างฝ่ายก็ เห็นถึงความสำคัญในการร่วมมือกัน โดยที่ผู้บริหารมีส่วนใน เรื่องนี้เพียง เล็กน้อย เท่านั้น

สำหรับ เหตุผลที่ทำให้ครูและครูบรรณาธิการส่วนน้อยไม่ร่วมมือกัน ซึ่งมีผู้ตอบจำนวนสูงสุด คือ ไม่สะดวกในการร่วมมือ เหตุผลรองลงมาคือ ไม่มีเวลาและไม่ทราบวิธีการร่วมมือกัน ทั้งนี้ อาจจะ เนื่องจากทั้งครูและครูบรรณาธิการบางท่านมีงานในหน้าที่คือ ครูต้องทำการสอนและช่วยงานพิเศษของโรงเรียน ครูบรรณาธิการต้องทำงานในห้องสมุดและบางคนต้องสอนด้วย ทำให้ไม่มีโอกาสได้พบและปรึกษากัน จึงไม่ได้ร่วมมือกัน นอกจากนี้ครูส่วนน้อยไม่ทราบถึงวิธีการร่วมมือกัน

ครูและครูบรรณาธิการส่วนใหญ่เห็นว่าปัจจัยที่ทำให้เกิดความร่วมมือกันคือ ความเข้าใจถึงความสำคัญของห้องสมุดต่อการเรียนการสอน ทั้งนี้อาจ เนื่องจากนโยบายการศึกษาระดับมัธยมศึกษาเน้นการพัฒนาบุคคลให้ เป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ และมีความสามารถในการประกอบอาชีพตามความสนใจของคน โดยจัดให้มีห้องสมุดโรงเรียน เป็นแหล่งวิทยากรในการค้นคว้าหาความรู้ ดังนั้นหากครูและครูบรรณาธิการเข้าใจถึงความสำคัญของห้องสมุดก็จะทำให้ร่วมมือกันมากยิ่งขึ้น

ความร่วมมือด้านการจัดหาทรัพยากรเข้าห้องสมุด

ครูและครูบรรณาธิการมีความร่วมมือกัน ในด้านการจัดหาทรัพยากรเข้าห้องสมุดไม่มากเท่าที่ควร โดยมีความพึงพอใจในความร่วมมือทั้ง 2 ประการ คือ การเสนอแนะหนังสือเพื่อจัดซื้อเข้าห้องสมุด และการเสนอแนะวารสารเพื่อจัดซื้อเข้าห้องสมุด ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ครูและครูบรรณาธิการยังมีความต้องการให้มีการสำรวจความต้องการในการใช้ทรัพยากรห้องสมุดของครู เพื่อจะได้จัดซื้อหนังสือและวารสารได้ตรงตามความต้องการของครู

ครูส่วนใหญ่ได้เสนอรายชื่อหนังสือและวารสาร เพื่อให้ห้องสมุดจัดซื้อไว้บริการ แต่อัตราครูที่เสนอรายชื่อหนังสือมีมากกว่าวารสาร ทั้งนี้อาจเป็น เพราะครูใช้หนังสือในการค้นคว้า

ประกอบการสอนมากกว่า จึงมีความต้องการให้ห้องสมุดจัดซื้อวารสารในอัตราต่ำกว่าหนังสือ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พรทิพย์ กอสุวรรณ ที่พบว่าครูภาษาไทยใน เขตกรุงเทพมหานคร และ เขตการศึกษา 12 ใช้เอกสารประเภทหนังสือในระดับมากและใช้วารสารในระดับน้อย นอกจากนี้ เมื่อเทียบมาตรฐานของกระทรวงศึกษาธิการ ปรากฏว่าห้องสมุดโรงเรียน 2 แห่งมี จำนวนวารสารน้อยกว่าที่กำหนด แต่ห้องสมุดที่มีจำนวนหนังสือน้อยกว่าที่กำหนดไว้มีจำนวน 5 แห่ง ครูและครูบรรณารักษ์มีความ เห็นตรงกันว่ารายชื่อหนังสือและวารสารส่วนใหญ่ที่ครู เสนอ ให้จัดซื้อเข้าห้องสมุดได้รับการจัดซื้อให้ โดยรายชื่อที่ได้รับการจัดซื้อให้บางครั้งมีมากที่สุด รายชื่อซึ่งได้รับการจัดซื้อให้ทุกครั้งมีน้อย แสดงว่าห้องสมุดพยายามที่จะตอบสนองความต้องการ ของครู แต่ที่ไม่สามารถจัดซื้อให้ได้ทุกครั้งอาจ เนื่องมาจากครู เสนอรายชื่อหนังสือที่ห้องสมุดได้ จัดซื้อมาแล้ว หรืออาจเนื่องมาจากรายชื่อหนังสือที่มีผู้ เสนอให้จัดซื้อมีมากแต่งบประมาณของห้องสมุด มีจำกัด ครูบรรณารักษ์ต้องพิจารณาเลือกซื้อหนังสือที่คิดว่าจำเป็นที่สุดก่อน

ความร่วมมือด้านการจัดบริการและกิจกรรมที่จะสนับสนุนการเรียนการสอน

ครูและครูบรรณารักษ์มีความร่วมมือกันในการจัดบริการและกิจกรรมไม่มาก เท่า ที่ควร เช่น การนำนักเรียน เข้าใช้ห้องสมุด ครูนำนักเรียน เข้าใช้ห้องสมุด เพียงภาคการศึกษา ละ 1-3 ครั้ง กิจกรรมที่ร่วมมือกันจัดมากที่สุดมีเพียง 1 กิจกรรม คือ การจัดนิทรรศการ กิจกรรมอื่นจัดในอัตราน้อย ส่วนความพึงพอใจของครูและครูบรรณารักษ์ที่มีต่อความร่วมมือด้าน บริการอยู่ในระดับปานกลางและระดับน้อยเท่านั้น ความร่วมมือที่ครูและครูบรรณารักษ์มีความ พึงพอใจในระดับมากมีเพียง 1 ประการ คือ การให้ยืมสิ่งพิมพ์ของห้องสมุดประกอบการสอน และครูและครูบรรณารักษ์มีความต้องการความร่วมมือคือ การจัดเตรียมหนังสือตามความต้องการ ของครูในระดับมาก นอกจากนี้ครูและครูบรรณารักษ์ยังมีความต้องการความร่วมมือในด้านนี้ อีก หลายประการ

การนำนักเรียน เข้าใช้ห้องสมุด ครูและครูบรรณารักษ์มีความร่วมมือกัน 2 วิธีใน อัตราส่วนใกล้เคียงกัน คือ ครูจะติดต่อครูบรรณารักษ์บ้าง เป็นบางครั้ง และครูจะติดต่อล่วงหน้า ทุกครั้งเพื่อกำหนดตารางการใช้ห้องสมุด แสดงว่าครูและครูบรรณารักษ์มีความร่วมมือกัน ในการ นำนักเรียน เข้าใช้ห้องสมุดพอสมควร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เสรี ทองพันธุ์ ที่พบว่า หน้าทีทางการศึกษาของครูบรรณารักษ์ในการช่วยครู เกี่ยวกับการ เรียนการสอนคือ ร่วมมือกับครู

ในการกำหนดตารางการนำนักเรียน เข้าใช้ห้องสมุด เพื่อเตรียมให้บริการตามที่ครูต้องการ นอกจากนี้การที่ครูบรรณารักษ์ร่วมมือกับครูในการนำนักเรียน เข้าใช้ห้องสมุดยัง เป็นการสนับสนุนให้ครูมาใช้ห้องสมุดด้วย (Johnson 1975: 3546-A)

การปรุมนิเทศการใช้ห้องสมุดแก่นักเรียน ทั้งครูและครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่ เห็นว่า ครูบรรณารักษ์เป็นผู้แนะนำตามลำพัง และครูและครูบรรณารักษ์ร่วมมือกันแนะนำวิธีการใช้ห้องสมุด ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับข้อ เสนอแนะของ พันธุ์ทิพา หลาย เลิศบุญ ว่าควรให้ครูบรรณารักษ์จัดอบรมหรือสอนการใช้ห้องสมุดที่ถูกต้องแก่นักเรียน เพื่อให้นักเรียนจะได้ใช้ห้องสมุดอย่างถูกต้องต่อไป

การจัดให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้จากห้องสมุด ครูและครูบรรณารักษ์มีคำตอบในเรื่องนี้ไม่สอดคล้องกัน ครูส่วนใหญ่เห็นว่าวิธีที่จัดให้นักเรียนค้นคว้าจากห้องสมุดคือ ครูเสนอรายชื่อหนังสือให้ค้นคว้าในห้องสมุด ส่วนครูบรรณารักษ์ส่วนใหญ่เห็นว่าวิธีที่ครูบรรณารักษ์ใช้คือ จัดหนังสือจองตามที่ครูกำหนด ซึ่งวิธีนี้ครูตอบ เป็นลำดับสุดท้าย คำตอบที่ไม่สอดคล้องกันนี้ น่าจะอธิบายได้ว่า ครูอาจจะแจ้งให้ครูบรรณารักษ์จัดหนังสือจองแต่ไม่ได้ใช้บริการ ส่วนวิธีที่ครูตอบเป็นลำดับที่ 2 คือ ครูนำหนังสือมาแนะนำในชั้นเรียนนั้น ครูบรรณารักษ์ตอบในลำดับที่ 4 อาจจะเนื่องมาจากเวลาที่ครูยืมหนังสือออกจากห้องสมุด เพื่อนำไปแนะนำนักเรียนนั้น ครูบรรณารักษ์ไม่ทราบวัตถุประสงค์ของครู เพราะครูอาจนำไปประกอบการค้นคว้าของคนก็ได้

ในด้านกิจกรรมของห้องสมุดที่ครูและครูบรรณารักษ์ร่วมมือกันจัด เพื่อส่งเสริมการใช้ห้องสมุดของนักเรียนมีหลายด้าน ความร่วมมือที่ครูและครูบรรณารักษ์มีความร่วมมือกัน เป็นส่วนใหญ่คือ การจัดนิทรรศการ อาจเป็น เพราะนิทรรศการ เป็นกิจกรรมที่ดึงดูดความสนใจของผู้ใช้ห้องสมุดได้ดี นอกจากนี้ยังสามารถจัดได้ทุกเรื่องตามความเหมาะสม และประหยัดเวลาและงบประมาณในการเตรียมการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พงณา จันทร์ฉาย ว่ากิจกรรมที่อาจารย์สังคมศึกษาจัดร่วมกับบรรณารักษ์ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาของนักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูงก็คือ การจัดนิทรรศการ เนื่องในวันสำคัญหรือเกี่ยวกับบุคคลสำคัญ แต่ครูที่มาห้องสมุดโรงเรียน เพื่อชมนิทรรศการมีน้อย น่าจะเป็น เพราะนิทรรศการที่ครูร่วมมือกับครูบรรณารักษ์ในการจัดนั้น ครูทราบรายละเอียดทั้งหมดคืออยู่แล้ว จึงเพียงแต่แนะนำ

ให้นักเรียนมาชม เพื่อหาความรู้เพิ่มเติมเท่านั้น ส่วนนิทรรศการที่ครูบรรณาธิกร์จัดเพียงผู้เดียว หรือจัดร่วมกับอาจารย์ในหมวดวิชาอื่น ๆ อาจจะไม่ตรงความสนใจของครู ครูจึงไม่ค่อยมาชม นิทรรศการของห้องสมุด กิจกรรมอื่น ๆ ที่มีการจัดบ้าง ได้แก่ การทนายปัญหาจากหนังสือ การประกวดเรียงความ การประกวดการอ่าน การเล่าเรื่องหนังสือ และการวิจารณ์หนังสือ ตามลำดับ ครูมีความเห็น เช่นเดียวกับครูบรรณาธิกร์ว่า กิจกรรมที่จัดมากที่สุดในห้องสมุดคือ การจัดนิทรรศการ รองลงมาคือ การทนายปัญหาจากหนังสือ แต่คอบในอัตราที่ต่ำกว่าคอบของครูบรรณาธิกร์ อาจเป็นเพราะครูบรรณาธิกร์จัดกิจกรรมดังกล่าวบ่อยครั้ง แต่ครูไม่ได้มาร่วมกิจกรรมของห้องสมุด ทุกครั้ง

ความร่วมมือด้านการจัดเตรียมวัสดุการเรียนการสอน

ครูและครูบรรณาธิกร์มีความร่วมมือในด้านการจัดเตรียมวัสดุการเรียนการสอนค่อนข้างน้อย ครูบรรณาธิกร์จะให้ความร่วมมือแก่ครูด้วยการรวบรวมหนังสือหรือวัสดุอุปกรณ์ของห้องสมุดเพื่อประกอบการสอนในรายวิชาที่ครูต้องการ และการรวบรวมสิ่งพิมพ์เพื่อจัดทำวัสดุการเรียนการสอน ส่วนวัสดุการเรียนการสอนมีความร่วมมือในการจัดทำน้อยมาก เนื่องจากครูบรรณาธิกร์ไม่ทราบความต้องการของครู หรือสิ่งพิมพ์ที่ใช้ประกอบการจัดทำวัสดุการเรียนการสอนไม่มีในห้องสมุด

การเตรียมวัสดุการเรียนการสอนของครูซึ่งครูและครูบรรณาธิกร์จำนวนสูงสุดคอบคือ ครูบรรณาธิกร์จัดหาสิ่งพิมพ์และวัสดุการเรียนการสอนในห้องสมุดตามความต้องการของครู วิธีซึ่งมีผู้ตอบรองลงมาคือ ครูบรรณาธิกร์และครูร่วมพิจารณาการใช้วัสดุการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาของบทเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดหาสิ่งพิมพ์และวัสดุการเรียนการสอนมาเพื่อประกอบการเรียนการสอนนั้น เป็นงานในหน้าที่ของครูบรรณาธิกร์อยู่แล้ว (หว่า พันธุ์เมษา 2525: 18) จึงมีการปฏิบัติในอัตราที่สูงกว่าการร่วมพิจารณาการใช้วัสดุการเรียนการสอน โดยห้องสมุดได้พยายามตอบสนองความต้องการของครูด้วยการจัดซื้อหนังสือ และวารสารตามรายชื่อที่ครูเสนอมา นอกจากนี้การร่วมพิจารณาการใช้วัสดุการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาของบทเรียนจะต้องอาศัยองค์ประกอบต่าง ๆ อีกหลายประการ เช่น เวลา ความรู้ เรื่องวัสดุการเรียนการสอน เป็นต้น

วัสดุการเรียนการสอนที่ครูและครูบรรณาธิกรรร่วมมือกันจัดทำที่มีผู้ตอบจำนวนสูงสุด คือ รูปภาพ รองลงมาคือ ไปสเตอร์ บัตรคำ แผนภูมิ และอื่น ๆ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องจาก วัสดุการเรียนการสอนดังกล่าวผลิตได้ง่ายและรวดเร็ว นอกจากนี้ยังสะดวกต่อการใช้และการ เคลื่อนย้าย และสะดวกในการร่วมมือกันจัดทำด้วย (รุ่งทิวา จักรกร 2527: 70)

ผลการวิจัยดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับปัญหาในการจัดเตรียมวัสดุการเรียนการสอน ของครู เพราะผู้ตอบแบบสอบถามระบุว่า ปัญหาในการจัดเตรียมวัสดุการเรียนการสอน คือ ครูบรรณาธิกรรไม่ทราบความต้องการของครู ไม่มีเวลาเพียงพอ และสิ่งพิมพ์ที่มีอยู่ในห้องสมุด ไม่ตรงความต้องการ ตามลำดับ ซึ่งมีผลให้การร่วมมือกันจัดทำวัสดุการเรียนการสอนจำกัด เพียงไม่กี่ประเภทเฉพาะที่ผลิตได้ไม่ยากเท่านั้น ครูและครูบรรณาธิกรรมีคำตอบเรื่องปัญหาใน การร่วมมือตรงกันทั้ง 3 ประการแรก แต่มีลำดับแตกต่างกันคือ ปัญหาสองประการแรกซึ่งครู ตอบในอัตราใกล้เคียงกันคือ ไม่มีเวลาเพียงพอ และครูบรรณาธิกรรไม่ทราบความต้องการของครู รองลงมาคือ สิ่งพิมพ์ที่มีอยู่ในห้องสมุดไม่ตรงความต้องการ ส่วนครูบรรณาธิกรรปัญหาที่มีผู้ตอบ เป็น ลำดับแรกคือ ครูบรรณาธิกรรไม่ทราบความต้องการของครู ลำดับรองลงมาคือ สิ่งพิมพ์ที่มีอยู่ใน ห้องสมุดไม่ตรงความต้องการ และไม่มีเวลาเพียงพอ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่ครูไม่มีเวลา คิดค้กับครูบรรณาธิกรร และเป็นผู้จัดเตรียมวัสดุการเรียนการสอนเอง โดยที่ครูบรรณาธิกรรไม่มี โอกาสได้ทราบความต้องการของครู จึงมีผลตามมาก็คือ สิ่งพิมพ์ที่มีในห้องสมุดไม่ตรงตามความ ต้องการในการจัดเตรียมการสอนของครู

ความพึงพอใจในความร่วมมือ

ครูและครูบรรณาธิกรรมีความพึงพอใจในความร่วมมือด้านต่าง ๆ โดยทั่วไปในระดับปานกลาง ความร่วมมือด้านการจัดหาทรัพยากรเข้าห้องสมุด ครูและครูบรรณาธิกรรมีความพึงพอใจ ในระดับปานกลางทั้ง 2 ประการคือ การเสนอแนะหนังสือเพื่อจัดซื้อเข้าห้องสมุด และการ เสนอแนะวารสารเพื่อจัดซื้อเข้าห้องสมุด ทั้งนี้เนื่องมาจากรายชื่อหนังสือและวารสารที่ครู เสนอ ให้ครูบรรณาธิกรรจัดซื้อเข้าห้องสมุดนั้น ครูบรรณาธิกรรได้พยายามจัดซื้อให้ตามที่ได้รับการ เสนอ โดยจัดซื้อหนังสือและวารสารให้เป็นบางครั้ง เป็นส่วนใหญ่ ผู้ที่เห็นว่าครูบรรณาธิกรรไม่สามารถ จัดซื้อหนังสือและวารสารให้ได้มีจำนวนน้อยมาก

ความร่วมมือด้านการจัดการบริการและกิจกรรมที่จะสนับสนุนการเรียนการสอน ความร่วมมือที่ครูและครูบรรณาธิการมีความพึงพอใจในระดับมากมีเพียง 1 ประการ คือ การให้ยืมสิ่งพิมพ์ของห้องสมุดประกอบการสอน คง เนื่องจากจากการให้ยืมหนังสือ เป็นบริการที่เป็นงานหลักของห้องสมุด ครูบรรณาธิการจึงดำเนินงานอย่างเต็มความสามารถ นอกจากนี้ครูต้องใช้หนังสือสิ่งพิมพ์ในการค้นคว้าข้อมูลประกอบการสอนอยู่เสมอ โดยบริการที่ครูส่วนใหญ่ใช้คือ บริการยืมหนังสือ (ร้อยละ 75.82) ความร่วมมือที่ครูและครูบรรณาธิการมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง ได้แก่ การสอนและแนะนำการใช้ห้องสมุดแก่นักเรียน การจัดนิทรรศการ การจัดบริการหนังสือจอง การแจ้งรายชื่อหนังสือใหม่ของห้องสมุด การกำหนดตารางการใช้ห้องสมุดของนักเรียน และการรวบรวมบรรณานุกรมที่ใช้สอนหรืออ่านประกอบรายวิชาต่าง ๆ อาจเป็นเพราะความร่วมมือเหล่านี้ เป็นงานบริการของห้องสมุดซึ่งมีการจัดบ่อยครั้ง เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ห้องสมุด ครูและครูบรรณาธิการมีโอกาสได้ร่วมมือกันค่อนข้างมาก ความร่วมมือที่มีความพึงพอใจในระดับน้อย ได้แก่ การประกวดการอ่าน การทายปัญหาจากหนังสือ การเล่าเรื่องหนังสือ การประกวดเรียงความ และการวิจารณ์หนังสือ การที่มีความพึงพอใจในระดับน้อย น่าจะเป็นเพราะความร่วมมือเหล่านี้เป็นกิจกรรมทั้งหมด จะจัดขึ้น เป็นครั้งคราว เท่านั้น เพราะต้องเตรียมการเป็นพิเศษ ครูและครูบรรณาธิการจึงมีโอกาสได้ร่วมมือกันน้อยและอาจไม่สามารถทำได้เต็มที่ตามต้องการจึงพอใจน้อย

ความร่วมมือด้านการจัดเตรียมวัสดุการเรียนการสอน ครูและครูบรรณาธิการมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง 1 ประการ คือ การรวบรวมหนังสือและวัสดุอุปกรณ์เพื่อประกอบการสอนในรายวิชาที่ครูต้องการ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูต้องใช้หนังสือของห้องสมุดโรงเรียนเพื่อประกอบการสอน โดยมีวิธีการในการค้นหนังสือหลายวิธี เช่น สืบจากจากชั้นหนังสือ ดูจากรายชื่อหนังสือประกอบการค้นคว้าวิชาต่าง ๆ ที่ครูบรรณาธิการจัดทำขึ้น หรือครูบรรณาธิการช่วยค้นให้ เป็นต้น ส่วนความร่วมมือที่ครูและครูบรรณาธิการมีความพึงพอใจในระดับน้อย คือ การรวบรวมสิ่งพิมพ์เพื่อจัดทำวัสดุการเรียนการสอน อาจเนื่องมาจากปัญหาในการร่วมมือด้านวัสดุการเรียนการสอนประการหนึ่งคือ สิ่งพิมพ์ที่มีอยู่ในห้องสมุดไม่ตรงความต้องการ

ในด้านการรวบรวมบรรณานุกรมหนังสือที่ใช้สอนหรืออ่านประกอบรายวิชาต่าง ๆ และการกำหนดตารางการใช้ห้องสมุดของนักเรียน ครูมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง ในขณะที่

ครูบรรณาธิการพึงพอใจในระดับน้อย อาจเป็น เพราะครูได้ใช้ประโยชน์จากบรรณานุกรมหนังสือ
ที่ครูจัดทำขึ้น และมีความพอใจต่อความร่วมมือของครูบรรณาธิการในการนำนักเรียนเข้าใช้
ห้องสมุด แต่ครูบรรณาธิการเห็นว่าตนเองยังปฏิบัติได้ไม่ค่อยน่าพึงพอใจ

ปัญหาในการร่วมมือระหว่างครูและครูบรรณาธิการ

ปัญหาในการร่วมมือระหว่างครูและครูบรรณาธิการมีทั้งหมด 33 ประการ ได้แก่ ปัญหา
เกี่ยวกับครู ปัญหาเกี่ยวกับครูบรรณาธิการ ปัญหาเกี่ยวกับห้องสมุด และปัญหาที่เกี่ยวข้อง

ครูและครูบรรณาธิการเห็นว่าในการร่วมมือกันระหว่างครูและครูบรรณาธิการมีปัญหาใน
ระดับน้อย เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งแสดงว่าความร่วมมือระหว่างครูและครูบรรณาธิการที่มีอยู่ดำเนินไป
อย่างค่อนข้างราบรื่น การที่มีปัญหาน้อยนี้อาจเป็น เพราะยังมีการร่วมมือกันในด้านต่าง ๆ น้อย
ด้วยก็เป็นได้ เพราะยังมีความร่วมมือที่ครูและครูบรรณาธิการต้องการแต่ยังไม่ได้ทำอีกหลาย
ประการ

อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่มีในระดับปานกลางมี 5 ประการคือ ครูไม่มีเวลามาใช้ห้องสมุด
บุคลากรห้องสมุดไม่เพียงพอที่จะให้บริการ ครูไม่ทราบข่าวสารของห้องสมุด สิ่งพิมพ์ที่ใช้ประกอบ
การจัดทำวัสดุการเรียนการสอนไม่มีในห้องสมุด และห้องสมุดคับแคบและมีเสียงรบกวน สำหรับ
คำตอบของกลุ่มครูและครูบรรณาธิการนั้น ครูเห็นว่ามีปัญหาในระดับน้อยในเรื่อง ครูไม่ทราบ
ข่าวสารของห้องสมุด ครูไม่มาใช้ห้องสมุด และไม่มีที่นั่งเฉพาะในการค้นคว้าในขณะที่ครูบรรณาธิการ
เห็นว่ามีปัญหาในระดับปานกลาง ส่วนปัญหาที่ครูเห็นว่ามิในระดับปานกลางคือ หนังสือของห้องสมุด
มีจำนวนน้อย หนังสือที่มีไม่ตรงความต้องการ และสิ่งพิมพ์ที่ใช้ประกอบการจัดทำวัสดุการเรียน
การสอนไม่มีในห้องสมุด ครูบรรณาธิการเห็นว่ามีปัญหาในระดับน้อย อาจเป็น เพราะครูยืมหนังสือของ
ห้องสมุดไปค้นคว้ามากกว่าจะมาอ่านที่ห้องสมุด จึงเห็นว่ามีปัญหาเรื่องหนังสือในระดับปานกลาง
และการมาใช้ห้องสมุดมีปัญหาในระดับน้อย ส่วนครูบรรณาธิการเห็นว่า มีปัญหาเรื่องหนังสือใน
ระดับน้อย อาจเป็น เพราะครูบรรณาธิการสามารถค้นหาหนังสือได้ดีกว่าครู

เมื่อพิจารณาปัญหาทั้ง 3 ด้าน คือ ปัญหาเกี่ยวกับครู ปัญหาเกี่ยวกับครูบรรณาธิการ
ปัญหาเกี่ยวกับห้องสมุด และปัญหาที่เกี่ยวข้องอีก 3 ประการ ปรากฏว่าปัญหาเกี่ยวกับครูมีใน

ระดับน้อย เป็นส่วนใหญ่ ปัญหาเกี่ยวกับครูบรรณาธิการมีในระดับน้อยทุกประการ ส่วนปัญหาเกี่ยวกับห้องสมุดนั้น ครูและครูบรรณาธิการประสบปัญหาในระดับปานกลางและระดับน้อยเท่ากัน ปัญหาที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ครูและครูบรรณาธิการประสบปัญหาในระดับน้อยเช่นกัน

จึง เห็นได้ว่าสิ่งที่ เป็นปัญหาในการร่วมมือมาจากด้านห้องสมุดและครูมากกว่าด้านครูบรรณาธิการและอื่น ๆ อาจเนื่องมาจากห้องสมุดได้รับงบประมาณในการจัดซื้อหนังสือไม่มากเท่าที่ควร ทำให้มีปัญหาในเรื่องจำนวนหนังสือไม่เพียงพอกับจำนวนผู้ใช้ ส่วนครูนั้นต้องทำการสอนและทำงานในหน้าที่อื่นด้วย จึงไม่มีเวลามาใช้ห้องสมุด ทำให้เกิดปัญหาในการร่วมมือกันระหว่างครูและครูบรรณาธิการ

ความต้องการความร่วมมือ

ความร่วมมือที่ครูและครูบรรณาธิการต้องการให้มีขึ้นแบ่ง เป็น 3 ด้านคือ การจัดหาทรัพยากร เข้าห้องสมุด การจัดบริการและกิจกรรมที่จะสนับสนุนการเรียนการสอน และการจัดเตรียมวัสดุการเรียนการสอน ครูและครูบรรณาธิการมีความต้องการความร่วมมือด้านการจัดบริการและกิจกรรมค่อนข้างมากกว่าด้านการจัดหาทรัพยากร เข้าห้องสมุด และด้านการจัดเตรียมวัสดุการเรียนการสอน อาจเป็นเพราะความร่วมมือด้านการจัดบริการและกิจกรรมสามารถจัดได้หลายประการ นอกจากนี้นางานด้านบริการก็เป็นงานประจำของห้องสมุดที่ครูบรรณาธิการในห้องสมุดทุกแห่งจัดปกคติดูอยู่แล้ว จะสามารถร่วมมือกันได้ง่ายกว่างานด้านอื่น

ความร่วมมือในด้านการจัดหาทรัพยากรเข้าห้องสมุด ครูและครูบรรณาธิการมีความต้องการในระดับปานกลางทั้ง 3 ประการ คือการจัดหาหนังสือและวารสาร การส่งรายชื่อหนังสือใหม่ของสำนักพิมพ์ให้ครูพิจารณาเลือกเพื่อจัดซื้อ และการสำรวจปัญหาและความต้องการของครูในการใช้ทรัพยากรห้องสมุด คงเนื่องมาจากครูและครูบรรณาธิการมีความร่วมมือกันในการจัดหาหนังสือและวารสารอยู่บ้างแล้วพอสมควร แต่จำนวนหนังสือของห้องสมุดยังมีน้อยและไม่ตรงความต้องการของครู ครูและครูบรรณาธิการจึงต้องการให้มีการสำรวจความต้องการในการใช้ทรัพยากรห้องสมุดของครู เพื่อประโยชน์ในการจัดซื้อหนังสือและวารสารได้ตรงตามความต้องการ

ความร่วมมือในด้านการจัดบริการและกิจกรรมที่จะสนับสนุนการเรียนการสอน ครูและ

ครูบรรณาธิการมีความต้องการในระดับปานกลาง เป็นส่วนใหญ่ คือ การแจ้งข่าวสารของห้องสมุด อย่างสม่ำเสมอ การจัดเอกสารหลักสูตร คู่มือการสอนแยกไว้บริการในห้องสมุด การส่งรายชื่อ หนังสือใหม่พร้อมบรรณนิทัศน์ไปให้ครู การหมุนเวียนวารสารวิชาการฉบับใหม่ล่าสุดแก่ครูเฉพาะ ในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง การส่งสำเนาสารบัญวารสารวิชาการฉบับใหม่ไปให้ครู และการจัดโปรแกรมการเรียนการสอนให้สัมพันธ์กับการใช้ห้องสมุด ทั้งนี้คงเนื่องจากปัญหาเกี่ยวกับครูในการร่วมมือระหว่างครูและครูบรรณาธิการคือ ครูไม่ทราบข่าวสารของห้องสมุด ทำให้ครูไม่ทราบว่าห้องสมุดมีทรัพยากรประเภทใดบ้างที่จะสามารถนำไปประกอบการสอนได้ ความร่วมมือที่ครูและครูบรรณาธิการมีความต้องการในระดับน้อย มี 2 ประการ คือ การจัดฉายภาพยนตร์ที่ให้ความรู้ประกอบการสอน และการจัดอภิปรายเกี่ยวกับการศึกษาและการสอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ เป็นเรื่องที่ต้องอาศัยความพร้อมในหลายด้าน เช่น งบประมาณ บุคลากร ความร่วมมือที่ครูและครูบรรณาธิการมีความต้องการในระดับมากมีเพียง 1 ประการ คือ การจัดเตรียมหนังสือตามความต้องการของครู เนื่องมาจากครูและครูบรรณาธิการเห็นความสำคัญของการนำทรัพยากรห้องสมุดไปใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอน

ความร่วมมือในด้านการจัดเตรียมวัสดุการเรียนการสอน ครูและครูบรรณาธิการมีความต้องการในระดับปานกลางทุกประการ คือ การคัดเลือกและจัดหาวัสดุการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับจุดประสงค์ของแต่ละรายวิชา การร่วมพิจารณาวิธีสอนและทรัพยากรห้องสมุดที่จะใช้ประกอบการสอน การเสนอความรู้เรื่องวัสดุการเรียนการสอนใหม่ ๆ และการใช้ประโยชน์และการจัดเตรียมข้อมูลเพื่อจัดทำวัสดุการเรียนการสอน เนื่องมาจากปัญหาประการหนึ่งคือ หนังสือของห้องสมุดที่มีอยู่ไม่ตรงความต้องการ ซึ่งมีผลกระทบต่อการจัดเตรียมวัสดุการเรียนการสอน ทำให้ไม่สามารถนำทรัพยากรห้องสมุดไปใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนได้ เท่าที่ควร

จากผลการวิจัย ครูและครูบรรณาธิการมีความร่วมมือกันค่อนข้างน้อย ทั้งในด้านการจัดหาทรัพยากรเข้าห้องสมุด การจัดบริการและกิจกรรมที่จะสนับสนุนการเรียนการสอน และการจัดเตรียมวัสดุการเรียนการสอน สอดคล้องกับแนวเหตุผลที่กำหนดไว้

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาถึงการใช้ห้องสมุดของครูและความร่วมมือระหว่างครูและครูบรรณารักษ์ ผู้วิจัยได้ทราบถึงการใช้ห้องสมุดของครู ความร่วมมือระหว่างครูและครูบรรณารักษ์ ความพึงพอใจและปัญหาในการร่วมมือ ตลอดจนความต้องการความร่วมมือด้านอื่น จึงขอเสนอข้อเสนอแนะต่อผู้บริหารโรงเรียน ครูและครูบรรณารักษ์ เพื่อพิจารณาปรับปรุงห้องสมุดให้เหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ดังนี้

ข้อเสนอแนะต่อผู้บริหารโรงเรียน

1. ควรให้ความสำคัญสนับสนุนแก่ครูและครูบรรณารักษ์ในการร่วมมือกันดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อการเรียนการสอนให้มากกว่าเดิม
2. ปัญหาที่สำคัญในการใช้หนังสือของห้องสมุดประการหนึ่งคือ หนังสือในห้องสมุดมีจำนวนน้อย ไม่ตรงตามความต้องการของผู้ใช้ หรือมีเนื้อหาไม่ทันสมัย ผู้บริหารโรงเรียนจึงควรพิจารณาจัดสรรงบประมาณแก่ห้องสมุดให้เพียงพอที่จะจัดซื้อหนังสือใหม่มาเพิ่มเติม ให้มีจำนวนสอดคล้องกับผู้ใช้อย่างน้อยที่สุดเพื่อจัดซื้อหนังสือได้ตามรายการที่ครูเสนอให้จัดซื้อ ซึ่งจะเป็นการเชิญชวนให้ครูและนักเรียนมาใช้ห้องสมุดเพิ่มมากขึ้น
3. ควรจัดให้มีบุคลากรประจำที่ห้องสมุดตลอดเวลา หากครูบรรณารักษ์ต้องสอน ควรจะมีผู้ช่วยบรรณารักษ์ทำงานแทน เพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการแก่ผู้ใช้ห้องสมุด และเพื่อให้มีความร่วมมือระหว่างครูและครูบรรณารักษ์ในการเรียนการสอนมากขึ้น

ข้อเสนอแนะต่อครู

1. ครูควรใช้วิธีการสอนให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าจากห้องสมุด โดยครูคอยควบคุมอย่างใกล้ชิด และควรประสานงานกับครูบรรณารักษ์ล่วงหน้าเสมอ เพื่อให้การใช้ห้องสมุดของนักเรียนได้รับประโยชน์อย่างเต็มที่
2. ครูควรเป็นตัวอย่างแก่นักเรียนในการใช้ห้องสมุด เป็นแหล่งค้นคว้าประกอบการสอน

ข้อเสนอแนะต่อครูบรรณาธิการ

1. ควรพิจารณาหาวิธีการในการร่วมมือกับครู และแจ้งให้ครูทราบถึงวิธีการที่จะร่วมมือกัน
2. ควรปรับปรุงงานในท้องสมุดอยู่เสมอ ทั้งในด้านการจัดหาสิ่งพิมพ์ การจัดเตรียมหนังสือออกบริการ การจัดกิจกรรม และควรแจ้งให้ครูทราบถึงงานเหล่านี้ด้วย
3. ควรสำรวจความต้องการของครูและนักเรียน เพื่อจัดหาทรัพยากรและเตรียมการบริการแก่ครูและนักเรียนได้อย่างเหมาะสมและเพียงพอ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมุ่งศึกษาถึงขอบเขตของความร่วมมือระหว่างครูและครูบรรณาธิการใน เขตการศึกษาอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบความร่วมมือที่จัดขึ้นในแต่ละ เขตการศึกษา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย